

TALOUSARVIOALOITE

Saaristomeren tilan parantamiseen (5 000 000 euroa)

Eduskunnalle

Esitämme, että Saaristomeren tilan parantamiseen lisätään määrärahaa vuoden 2023 talousarviossa. Rehevöitynyt Saaristomeri on Suomen rannikon heikkokuntoisin merialue. Saaristomeren maatalouden hajakuormitus on ainut jäljellä oleva Itämeren suojelukomission määrittelemä niin sanottu hot spot -alue Suomessa. Vesiensuojelun tehostamiseksi tarvitaan Saaristomerelle kohdennettuja toimenpiteitä.

Rehevöitymistä aiheuttavat ihmisen toiminnasta peräisin olevat ravinteet, fosfori ja typpi, joita kulkeutuu mereen nykyään etenkin hajakuormituslähteistä. Erityisesti maatalouden eläintilojen ravinnelimityksestä peräisin olevaa kuormitusta kulkeutuu yhä liikaa jokien kautta Saaristomereen. Hallitus käynnisti puoliväliriihessä Saaristomeri-ohjelman, jonka tavoitteena on poistaa Saaristomeri Itämeren pahimpien kuormittajien listalta. Hallitus on sitoutunut tavoitteen saavuttamiseen vuoteen 2027 mennessä.

Osana Saaristomeri-ohjelmaa kesällä 2022 valmistui Saaristomeren hot spot -tiekartta, jossa arvioitiin nykyisten maatalouden vesiensuojelutoimenpiteiden riittävyttä Saaristomeren hajakuormituksen vähentämistavoitteen saavuttamiseksi. Tiekartassa on tunnistettu kymmenen merkittävää vesiensuojelutoimenpidettä, joiden rahoituksessa ja toteutuksessa on vielä puutteita. Tiekartan arvion mukaan laajamittaisella ja onnistuneella työllä Saaristomeren vuosittaista ravinnekuormaa voidaan vähentää 100 000–150 000 kilolla. Tämä edellyttää vähintään 18 miljoonan euroa vuosittaista rahoitusta ja 100 miljoonaa euroa rahoitusta vuoteen 2027 mennessä.

Valtion vuoden 2023 talousarvioesitys sisältää korvamerkittyä rahoitusta Vesiensuojelun tehostamisohjelmalle 3,2 miljoonaa euroa, josta osa on käytettävissä Saaristomeri-ohjelmalle. Kokonaisuudessaan Vesiensuojelun tehostamisohjelmalle on myönnetty kahdessa momentissa (35.10.23. ja 35.10.61.) yhteensä 12 miljoonaa euroa, mikä vastaa edellisen vuoden tasoa. Saaristomeri-ohjelman ja tiekartassa tunnistettujen rahoitustarpeiden johdosta budjettiin ei ole lisätty uutta rahoitusta. Poikkeuksena on kipsikäsittely, jonka rahoitusta on saatavilla riittävästi Varsinais-Suomen tarpeisiin vuonna 2023.

Tiekartassa esitetyjä ja vaikuttavaksi arvioituja toimenpiteitä ovat muun muassa lannan siirron edistäminen ja orgaanisten lannoitevalmisteiden käytön lisääminen, peltojen kasvipeitteisyyden lisääminen ja vesitalouden hallinta, maanparannusaineiden käytön laajentaminen ja meressä jo olevien ravinteiden hyödyntäminen. Näistä valmistelussa oleva ravinnekiertotuki tulee valmistella orgaanisia lannoitteita kehittäville toimijoille laajasti saataville ilman ehdotonta sidontaa biokaasutuotantoon. Maan rakennetta parantava ja ravinnekuormitusta vähentävä rakennekalkki ja ravinnekuitu tulee ottaa käyttöön jo hyväksi havaitun kipsin rinnalla. CAP-ohjelmasta poisjääneet ympäristökorvauksen kohdentamisalueet tulee korvata korvamerkityllä rahoituksella peltojen talviaikaisen kasvipeitteisyyden ja suojavyyhykkeiden lisäämiseksi Saaristomeren valuma-alueella.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta lisää 5 000 000 euroa momentille 35.10.23. Saaristomeren tilan parantamiseen.

Helsingissä 29.9.2022

Vilhelm /ps